

занадто активно, не просто карати її за це зауваженням або двійкою, а пояснювати, чому така поведінка в суспільстві не вітається.

Для формування життєво-важливих позицій і відстоювання своєї точки зору, слід вчити учнівську молодь на прикладах героїв літературних творів давати оцінку їхнім вчинкам і особистісним якостям. Крім того, необхідно прагнути до рівноправності учнів і учениць, протистояти спробам обмеження прав і інтересів як хлопчиків, так і дівчаток [3]. Таким чином, ґендерна педагогіка повинна розвиватися відповідно до змін, що відбуваються в суспільстві. Тільки тоді сучасна школа зможе сформувати в учнівства ґендерні уявлення про рівноцінність статей та їх взаємостосунки у майбутньому приватному і суспільному житті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дороніна Т. О. Теоретико-методологічні засади ґендерної освіти та виховання учнівської молоді : монографія / Т. О. Дороніна ; НАПН, Інститут вищої освіти, КДПУ, МОНМС України. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. – 331 с.
2. Казакова О. Хлопчики плюс/мінус дівчинки: чи є майбутнє у роздільного навчання [Електронний ресурс] / О. Казакова, К. Севостьянова. – Режим доступу : <http://megasite.in.ua/54990-hlopchiki-plyus-minus-divchinki-chi-eh-majbutneh-u-rozdilnogo-navchannya.html>.
3. Кікінежді О. М. Ґендерні стандарти сучасної освіти : збірка рекомендацій / [редакційна рада : О. М. Кікінежді, В. С. Власов, Л. Б. Магдюк, Т. В. Ладиченко]. – К. : Дорадо-друк, 2010. – Частина 1. – 328 с.

Оксана Саліш,

вихователька-методистка

Комунального комбінованого дошкільного
навчального закладу, м. Кривий Ріг

ДІТИ В ІГРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ГРУПИ: ҐЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Актуальність впровадження ґендерного підходу в освіту (зокрема дошкільну) сьогодні, здається, не викликає заперечень, оскільки має свою правову основу (Конституція України; Закони України «Про забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків та жінок», «Про дошкільну освіту», наказ МОН України «Про впровадження принципів ґендерної рівності в освіту» №839 від 10.09.2009 р.). Втім, попри наявність нормативної бази, практична діяльність переконує у ригідності багатьох компонентів освітньої системи щодо застарілих підходів, які ігнорують необхідність переосмислення всієї системи освіти та виховання, у тому числі – і у дитячому садочку.

Головними завданнями перебування дитини у дитячому садку традиційно вважають соціальну адаптацію дитини, зміцнення її здоров'я та підготовку до школи. У сьогоденних умовах, які позначені зміною ґендерної суспільної парадигми, природно повинні відбутися зміни і у дошкільному закладі. Значну увагу цій проблематиці приділили у своїх

наукових публікаціях та методичних рекомендаціях Н. Будій, С. Вихор, Т. Говорун, І. Гречин, О. Кікінежді, Л. Ковальчук, Я. Моргун. Саме ці науковці ще в 2010 р. опублікували «Рекомендації щодо впровадження ґендерних підходів у систему дошкільної та початкової освіти України» [2]. Втім, попри наявність такої фундаментальної праці, питання і сьогодні залишається нерозв'язаним на нормативному (відсутність ґендерних змін у програмах дошкільного виховання) та практичному рівнях.

Практика роботи у дошкільному навчальному закладі доводить ґендерний дисбаланс значної частини організаційно-педагогічних та психолого-педагогічних умов функціонування дитячого садочку, з-поміж яких, виділимо побудову ігрового простору групи.

Наукова література пропонує дотримуватися низки принципів, яким повинно відповідати предметно-розвиваюче середовище в сучасному ДНЗ: принцип дистанції позиції при взаємодії; принцип активності; принцип стабільності-динамічності розвивального середовища; принцип комплексування і гнучкого зонування; принцип емоційності середовища, індивідуальної комфортності та емоційного благополуччя дитини і дорослого; принцип поєднання звичних і неординарних елементів в естетичній організації середовища; принцип відкритості – закритості; принцип врахування статевих і вікових відмінностей дітей [3]. Саме останній, з названих принципів, викликає застереження, оскільки його тлумачення («побудова середовища з урахуванням статевих відмінностей, представлення можливостей, як хлопчиків, так і дівчаток проявляти свої схильності у відповідності з прийнятими еталонами в суспільстві») відверто суперечить одному із провідних принципів впровадження ґендерного підходу в освіту – рівності доступу дітей до приладдя, врахування інтересів всіх дітей, забезпечення однакових можливостей у доступі до користування іграшками, спортивним інвентарем тощо. Рівний доступ із одночасним відтворенням «прийнятими еталонами в суспільстві» є свідченням відсутності ґендерної чутливості вихователів до ігрового простору групи.

Прикладом порушення ґендерної збалансованості ігрового середовища групи слугує і така рекомендація: *«Проте в ігровій зоні обов'язково має бути місце для ігор хлопчиків. Дитячий куточок для хлопчика може зайняти трохи більше місця, ніж для дівчинки»* (курсив наш – О. С.). Основними вимогами до його розташування також залишаються зручність та доступність для дітей. Такі куточки створюються з метою врахування ігрових інтересів дітей різної статі, їх диференціації та розвитку ігрової діяльності в цілому» [1]. Саме перші два речення (виділені курсивом) суперечать ґендерному підходу, оскільки передбачають перевагу хлопчиків над дівчатками (більший простір). Крім того, рекомендується оформлювати цей куточок «виходячи з інтересів більшості хлопчиків в групі і загальних «хлопчачих» тем. Наприклад, *автосалон, морська тема (корабель), майстерня, військова*

база, або куточок космосу в дитячому саду (курсив наш – О. С.). І далі: «Космічний простір буде цікавим і корисним для дітей старшого дошкільного віку. З його допомогою діти в ігровій формі отримують елементарні знання про космос, планети, космічні кораблі» [1]. Отже, можемо припустити, що дівчатка, які будуть перебувати із хлопчиками в одній групі, не матимуть доступу у «хлопчачий» світ, все, що пов'язано із технікою та наукою, також не повинно та не буде викликати у них зацікавлення під пильним оком вихователя.

Переконані, ігровий простір в дитячому садочку слід будувати таким чином, щоб принцип доступності був провідним для обох статей та враховував потреби як дівчаток, так і хлопчиків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варіанти тематичних куточків у дитячому садку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economstroy.com.ua/domovodstvom/7050-varianty-tematychnyx-kutochkiv-v-ditachomu-sadky.html>.
2. Кікінежді О. Рекомендації щодо впровадження ґендерних підходів у систему дошкільної та початкової освіти України / [О. Кікінежді, Н. Будій, О. Тимчишин, Г. Жирська та ін.] // Ґендерні стандарти сучасної освіти : збірка рекомендацій. – К. : [б.в.], 2010. – Ч.2. – С. 5–74.
3. Створення розвивального середовища розвитку дитини, її комфортність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vihovateli.com.ua/cons/1264-sozdanie-razvivayushchej-sredy-razvitiya-rebenka-ee-komfortnost.html>.

Галина Свідерська,

кандидатка психологічних наук,

доцент кафедри практичної психології

Тернопільського національного педагогічного

університету імені Володимира Ґнатюка

Юрій Свідерський,

кандидат історичних наук, доцент, викладач

Тернопільського обласного комунального інституту

післядипломної педагогічної освіти

ҐЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗУМІННЯ ФЕНОМЕНУ «ЕҐОЇЗМ» У СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ

Постановка проблеми. Повсякденне існування сучасної людини не позбавлене, як і для багатьох попередніх поколінь, вирішення питання про сенс життя, добро і зло, природу людської істоти. У цьому контексті не втрачає своєї важливості з'ясування психологічних аспектів таких екзистенційно-етичних понять, як особистісний альтруїзм та еґоїзм. Однак якщо альтруїстичні вчинки людини викликають у суспільстві безумовне схвалення, часто-густо захоплення, то з еґоїзмом не завжди і не все до кінця зрозуміло.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що у філософії еґоїзм розглядався як певна моральна категорія, протилежна альтруїзму